

מחיצה גבוה עשרה טפחים ולא פסין, דברי רבי עקיבא.

רבים, כמו בבור, דלכולי עלמא בעינן של רבים.

רבי יהודה בן בבא אומר: אין עושיין פסין אלא לבאר הרבים בלבד, כיון שיש בה תרתי למעליותא, שאין דרך שתפסוק, ואף אם תפסוק יזכירו הרבים זה לזה. ולשאר, עושיין חגורה היקף של חבלים שאין ביניהם שלשה טפחים [אבל לרבי עקיבא לא שרינגן חבלים אלא מחיצה של שתי וערב — ריטב"א] גבוה עשרה טפחים, וכי הא דחנניא בריש פירקין: שעושיין "חבלין" לבור [ריטב"א].

ולהכי קא משמע לן מימרא אחריתא דרב יוסף משמיה דשמואל — דלא הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד, אבל בור ואפילו דרבים נמי לא שרי.

ואי אשמעינן רב יוסף משמיה דשמואל, רק, דלא הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד, הוה אמינא דבבאר מיהא, לא שנא דרבים ולא שנא דיחיד שרי, ולהכי קא משמע לן, הלכה כרבי יהודה בן בבא.

א-כג גמרא:

אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יהודה בן בבא, שאין עושיין פסין אלא לבאר הרבים בלבד.

מתניתין:

ועוד אמר רבי יהודה בן בבא:

הגנינה [שמגדלין בה ירקות] וחקרפא [היקף גדול חוץ לעיר, להכניס שם עצים לאוצר — רש"י יח.] שאינן מוקפות לדירה, אין מטלטלין בהן כלל.

ואמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: לא הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד.

וצריכא הנך תרי מימרות:

וכשהן שבעים אמה ושירים, על שבעים אמה ושירים ולא יותר, [שהוא שיעור "בית סאתיים" כריבוע], המוקפות גדר גבוה עשרה טפחים מטלטלין בתוכה, ובלבד [שהוקפו לדירה. ודין] שיהא בה שומירה [סוכת שומריין] או בית דירה [לבעל הבית אף על פי שאינה תדירה, אלא לפרקים — רבינו יהונתן] או שתהא סמוכה לעיר [בתוך אלפים אמה שיכול בעל הבית לילך ולטיל בה — רבינו יהונתן].

דאי אשמעינן רק דהלכה כרבי יהודה בן בבא, הוה אמינא דרבי יהודה בן בבא מתיר בכל מים דרבים ואפילו מים מכונסין שבבור, והאי דקתני בדברי רבי יהודה בן בבא שאין עושיין פסין אלא ל"באר הרבים" — דמשמע באר אין בור לא — לא אתי אלא לאפוקי מדרבי עקיבא במתניתין, דקסבר: בבאר שרי אפילו דיחיד. כלומר: דהוה אמינא דרבי יהודה בן בבא הכי קאמר: אפילו בבאר [שסובר רבי עקיבא דשרי אפילו דיחיד], אין מותר אלא בשל

שהואיל וקרובה לביתו דעתו להשתמש בה תמיד, וכהוקף לדירה דמי. אבל אם היה

רבי יוסי אומר: אפילו ארכה פי שנים ברחבה כל שאין שטחה יותר מבית סאתים [שהם חמשת אלפים אמה] מטלטלין בתוכה.

אמר רבי אלעאי: שמעתי מרבי אלן עזר, [לחלוק על דברי תנא קמא משמיה דרבי אליעזר] ריטב"א לקמן כו. ועל רבי יהודה בן בבא, ועל רבי עקיבא:

מטלטלין בגינה וקרפף שלא הוקפו לדירה ואפילו היא גדולה כבית כור, שיש בה שלשים סאים. אבל יותר לא [לקמן דף כו.].

וכן שמעתי ממנו:

א. אסור להוציא מבית לחצר של אחר, או של רבים עד שיעשו כולם "עירובי חצירות".

ב. לא עירב אחד מבני החצר עם שאר בני החצר, אסורים כולם להוציא מבית לחצר, כיון שהחצר היא משותפת לכולן, עם זה שלא עירב עמהם, ואילו הבתים שעירבו בנייהם שייכים רק לאלה שעירבו בלבד, ולפיכך אסורין להוציא מבתיהן לחצר.

ג. שכח אחד לערב, יכול להתיר את הטלטול מבתי שאר בני החצר לחצר על ידי ש"יבטל" [באמירה בעלמא] לשאר בני החצר רשות שיש לו בחצר, ונמצא, שהבתים של שאר בני החצר, והחצר, רשות אחת הן.

וקמשמע לן רבי אלעאי:

א. אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב, וביטל רשות חצירו לשאר בני החצר, לא די

ההיקף גדול מבית סאתים, אפילו היה ההיקף לדירה ממש אין מטלטלין בהן.⁽⁶²⁾

רבי יהודה ברבי אלעאי — מוסיף על רבי יהודה בן בבא — ואומר: אפילו אין בה בגינה ובקרפף בית דירה כלל, אלא בור [שעשוי לקבץ בו מי גשמים, ועשוי בחפירה] ושיח [כמו בור אלא שבנוי על גבי קרקע, רבינו יהונתן. ובתפארת ישראל פירש: כעין בור חפור באורך] ומערה [להסתופף תחתיה מפני החמה ולהתענג בה — רבינו יהונתן] מטלטלין בתוכה, שנראה שלצורך אדם הוקפה [רבינו יהונתן].

רבי עקיבא אומר:

פליג בתרתי ארבי יהודה בן בבא.

א. אפילו אין בה אחת מכל אלו מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא בה לא יותר משבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים, דסבירא ליה כתנא דריש פירקין, דאפילו לא הוקף לדירה שרי עד בית סאתיים. [ובגמרא פריך: דהיינו תנא דמתניתין דריש פירקין, דאמר: לא אמרו בית סאתיים אלא לגינה ולקרפף, ומאי ביניהן].

ב. אם היה ההיקף לדירה, שרי אף ביותר מבית סאתים.

רבי אליעזר אומר: אם היתה ארכה של הגינה יתר על רחבה אפילו אמה אחת [שאינה מרובעת], אין מטלטלין בתוכה אף על גב שבין הכל אין שטחה יותר מבית סאתים, דמרובע הוא דשרו רבנן היכא דלא הוקף לדירה.⁽⁶³⁾

62. לשון רש"י; ולא נתבאר במפרשים בהדיא, אם בעינן שיהא מרובע בכל גודל היקף. או שלא

62. נתבאר על פי שיטת רש"י, ורוב הראשונים חלקו עליו, ראה דבריהם.

שרשות שיש לו בחצר בטלה לשאר בני החצר, אלא אף רשות ביתו בטלה לשאר בני החצר. ונמצא שכל הבתים שבחצר, והחצר, רשות אחת היא. ומכל מקום:

ב. **אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב,** וביטל את רשותו — ביתו של השוכח **אסור מלהכניס** מהחצר ולהוציא לחצר, לו [לשוכח], שאם יוציא ויכניס הרי זה חוזר ומחזיק ברשותו.

ולפיכך אסור להוציא מביתו שלו, [אבל מותר הוא להוציא מבית שלהן לחצר שהרי הכל רשות אחת].

אבל להם [לשאר בני החצר] **מותר** להוציא אף מבית שלו, שהרי אף רשות ביתו נתבטל להם כרשות חצירו, והכל רשות אחת היא [נתבאר על פי רש"י לקמן כו.].

וכמו כן שמעתי ממנו:

שיוצאין ידי חובת אכילת מרור באכילת **ערקבלין** [שם ירק מר] **כפסח!**

ובכל שלשת השמועות האלה חזרתי על כל תלמידיו של רבי אליעזר, ובקשתי לי חבר שזכור אף הוא שכך אמר רבי אליעזר, ולא מצאתי!

אלא סוברים:

א. היקף שלא הוקף לדירה לא שרינן יותר מבית סאתים.

ב. המבטל רשות חצירו, רשות ביתו לא ביטל, ולפיכך אף לאחרים אסור להוציא מביתו לחצר.

ג. ערקבלין לאו מין מרור הוא.

גמרא:

ותמהינן אלישנא דמתניתין "ועוד" אמר רבי יהודה בן בבא:

מאי תנא רבי יהודה בן בבא — לפני משנה זו — בדין גינה וקרפף, דנימא דקתני "ועוד" להוסיף על אותו דין?!

אילימא, לאו משום דתנא רבי יהודה בן בבא עוד דין בגינה וקרפף — תנן "ועוד", אלא משום דתנא ליה רבי יהודה בן בבא במתניתין דלעיל דף כב: **הדא לחומרא** [שמחמיר רבי יהודה שלא לעשות פסין אלא לבאר הרבים]. וקתני בהך מתניתין דינא **אחריתי לחומרא**.

וכיון דתרי דיני לחומרא קאמר, **משום הכי קתני "ועוד"**, אף על גב דאינם מענין אחד?!

זה אינו.

דהא רבי יהודה [בר אלעאי] **דתנא ליה** במתניתין דריש פירקין **הדא לחומרא**, דקאמר התם: אין מקיפין בפסין אלא עד בית סאתים. וקתני **אחריתי** במתניתין דלעיל דף כג א: "רבי יהודה אומר אם היה דרך רשות הרבים מפסקתן יסלקנה לצדדין". ומכל מקום **לא קתני לעיל ועוד** אמר רבי יהודה.

אלמא, כיון דאין הענין אחד — כי רישא מיירי במדת ההיקף, וסיפא בביטול מחיצות — אף על גב דתרוייהו חומרי ניהו לא קתני "ועוד".

ומאי שנא הכא דקתני "ועוד"?!

ומשנינן: לא דמי להא דרבי יהודה בר אלעאי.

כי התם גבי רבי יהודה בר אלעאי, אפסקוה — לשתי המימרות דרבי יהודה — רבנן דפליגי עליה בריש פירקין כדקתני התם: אמרו לו, לא אמרו בית סאתים אלא לגנה וקרפף. ורק לאחר דבריהם תנא במשנה שלאחריה מימרא בתרא דרבי יהודה.

אבל הכא, גבי רבי יהודה בן בבא, לא אפסקוה רבנן, ותנא מימרא בתרא דרבי יהודה בן בבא סמוך למימרא קמא דידיה, ולפיכך קתני "ועוד" משום ששנה רבי יהודה בן בבא תרי חומרי!

ותמהינן אפירוקין: וכי כל היכא דאפסקוה רבנן, לא קתני "ועוד" אפילו היכא דתרווייהו מחד ענינא?!

והא חזינן גבי רבי אליעזר דסוכה, דאפסקוה רבנן בין שתי מימרותיו של רבי אליעזר [וכפי שיתבאר] ומכל מקום קתני "ועוד".

דתנן בסוכה: רבי אליעזר אומר: ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה, וחכמים אומרים: אין לדבר קצבה. "ועוד" אמר רבי אליעזר: מי שלא אכל [בסוכה] לילי יום טוב הראשון, ישלים לילי יום טוב האחרון.

הרי חזינן, שזה דאפסקוה רבנן אינו טעם שלא לומר "ועוד".

ואם כן, על כרחך הא דלא קתני במימרא

דרבי יהודה בר אלעאי "ועוד", הטעם הוא משום דאינו מחד ענינא [מה שאין כן רבי אליעזר ששתי מימרותיו מענין אחד של סעודה]. ואם כן גבי רבי יהודה בן בבא שאין מימרותיו מחד ענינא, אמאי קתני "ועוד"?!
 ודחינן: לעולם תרי חומרי שלא מחד ענינא הוי טעם לכתוב "ועוד", ולעולם גבי רבי יהודה בר אלעאי, הטעם דלא קתני "ועוד" הוא משום דאפסקוה רבנן, ומה שהוכחנו דאפסקוה רבנן אינו טעם שלא לומר "ועוד" מרבי אליעזר דסוכה, לא קשיא, דלא דמי להא דרבי יהודה בר אלעאי:

ודחינן: לעולם תרי חומרי שלא מחד ענינא הוי טעם לכתוב "ועוד", ולעולם גבי רבי יהודה בר אלעאי, הטעם דלא קתני "ועוד" הוא משום דאפסקוה רבנן, ומה שהוכחנו דאפסקוה רבנן אינו טעם שלא לומר "ועוד" מרבי אליעזר דסוכה, לא קשיא, דלא דמי להא דרבי יהודה בר אלעאי:

דהתם גבי רבי אליעזר דסוכה במילתיה דרבי אליעזר, שאמר חייב לאכול ארבע עשרה סעודות בסוכה, באותו ענין הוא דאפסקוה רבנן, ואמרו לו: אין לדבר קצבה. ועדיין הענין הוא מימרא דרבי אליעזר, דהא לא קתני אלא דעת החולקים עליו, ומיד קתני "ועוד".

אבל הכא, גבי רבי יהודה בר אלעאי, לא קתני דעת חכמים על דברי רבי יהודה בלבד, אלא הוסיפו עוד, ובמילתא אחריתי אפסקוה, שהרי רבי יהודה אמר דלא הותר יותר מבית סאתים בפסי ביראות, וחכמים הוסיפו על מחלוקתם בפסי ביראות, ואמרו: "לא אמרו בית סאתים אלא לגינה וקרפף", ותוספת זו אינה מענין דברי רבי יהודה ממש, וכל כי האי גוונא חשיב הפסקה, ומשום הכי לא קתני "ועוד".

שנינו במשנה: רבי עקיבא אומר, אפילו אין

שתי צלעות ארוכות משבעים אמה ושיריים. אבל

אמרו כן אלא על בית סאתיים, מפני שנמצאו